

Tiivistä Kalevalaa

Suppean, lastentajuisen, koululukemistoksi kelpaavan Kalevalan aikaansaamiseksi on tehty monta yritystä. On kokeiltu proosaa, runoa, proosan ja runon eriasteisia sekoituksia, jopa näytelmämuotoa.

F. A. Heporaudan »Kalevala lyhennettynä» ja Martti Haavion »Pienois-Kalevala» ovat runomuotoisia tiivistelmiä, ja V. A. Haila on »Sammon tarinassa» julkaissut edellisiä myötäillen Kalevalan eepilliset keskusrunot. Väinö Salmisen »Kalevala sankarirunoelmana» selostaa lyhimmiten sulkeissa karsittujen osain sisällön. P. Ollilainen käyttää »Nuorten Kalevalassa» hieman seikkaperäisempiä proosamuotoisia 'aasin siltoja', ja Iivo Härkösen viitenätoista painoksena ilmestynyt »Kalevala kouluille ja nuorisolle» viljelee proosaa myös juonen yleiskatsaukselliseksi keskittämiseksi. Rafael Hertzbergin, Rafael Engelbergin, Sakari Kuusen ja Eva Moltesenin julkaisuissa on proo-

san joukkoon kylvetty runsaammin tai niukemmin runonäytteitä; Engelbergin »Kalevalan tarinaan» on sovittu jopa tekijän persoonallisia kannanottoja ja moralisoivia vastaväitteitä kerrottuihin tapahtumiin nähden. K. Raitio ja Onni Tolvanen käyttävät täysin runotonta painoasua, mutta Kalevalan henkilöiden annetaan toki vielä paikoin puhua kalevalaisittain. Kaikkein pisimmälle menee Tuomi Elmgren-Heinonen »Lasten Satu-Kalevalassa»: kansalliseepoksesta ei ole juuri muuta jäljellä kuin juonipuitteet.

EERO SALOLAN *Kaunisti Kalevalaamme* lyhyesti kouluille (157 s. Valistus, Helsinki 1953) on mielestäni varsin kiintoisa vanhan pulman uusi ratkaisukoe. Tekijä on kehitellyt »Lasten kansanrunokirjassa» vuonna 1942 käyttämänsä menetelmää: runot on jaoteltu pituudeltaan vapaasti vaihteleviksi säkeistöiksi, ja rivit juoksevat säepareittain samaan sulavaan

tapaan kuin SKS:n uusimmassa Kalevalassa ja Haavion Lauluuussa. Kursiivilla painetut väliotsikot — »Soittoon valmistautuminen», »Kutsu kuulemaan», »Metsäneläimet koontuvat soittoa kuulemaan», »Tapiolan väkikin saapuu» jne. — helpottavat suuresti kunkin runon konnaishahmotusta.

Karsimisissaan Salola on ollut useimpia edeltäjiään rohkeampi: 22795:stä säkeestä on jäljellä tuskin 5000. Kahdestakolmatta runosta ei ole ensinkään näytteitä. Luullakseni menetelmä osuu oikeaan: koululaiset tutustuvat siihen, mikä on tutustumisen arvoisinta. Poissa on mm. pääosa Lemminkäisen seikkailuja

ynnä yhtä ja toista muuta 'yleisivistykseen kuuluvaa'. Joka tapauksessa jäljelle jäänyt on tiivistä ja helppolukuista runotekstiä, joka on huomattavasti lähempänä aitojen kansanrunojen tyyliä kuin Lönnrotin Kalevala. (Seuraavana kehitysteena on toivottavasti Haavion toimittama Kirjokannen & Lauluuun koulupainos.)

Eero Salola on toimittanut Kauniin Kalevalansa ilmeisen innoittuneena, taiteilijan herkin korvin otettavia ja jätettäviä runonkohtia kuulostellen. G. Paaerin kuvituksesta on varmaan runsaasti iloa ja apua nuoren väen pyrkiessä tätä tietä kansalliseepoksemme tuntumiin.

MATTI KUUSI